

Comeback van eigen groendienst in modern jasje

Antea Group ondersteunt Rova en gemeente Oost-Gelre bij investering BOR-taken bij Rova. Van aannemer naar 'samennemer'.

Bijna ongemerkt wordt een steeds groter deel van de buitenruimte in Nederland weer onderhouden door eigen groendiensten, of in ieder geval door organisaties waarin de betrokken gemeente een aandeel heeft. Ton Lesscher van Antea Group en Sander de Vries van Rova vertellen over de sprint die zij gezamenlijk op poten hebben gezet om de BOR-taken van Oost-Gelre in te besteden bij Rova.

Auteur: Hein van Iersel

Als je in vogelvlucht over de ontwikkeling van het gemeentelijk groenonderhoud zou gaan, zie je het landschap in korte tijd verschillende keren ingrijpend veranderen. Eerst was er de eigen groendienst per gemeente. Daarna werd het onderhoud gedaan door sw-bedrijven, die later weer opgingen in of fuseerden met marktpartijen. Grofweg de laatste tien jaar zie je de trend dat uitvoeringsbedrijven die geen eigendom zijn van één, maar steeds vaker van meerdere gemeentes, het beheer van buitenruimte op zich nemen met mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Het tempo en soms ook de volgorde van bovenstaande ontwikkelingen verschillen van gemeente tot gemeente, maar de overeenkomsten zijn opvallend. In bepaalde gevallen worden ontwikkelingen ook weer omgedraaid, waarbij steeds een balans wordt gezocht tussen sociale en beheersdoelen. Een zware focus op sociale doelen is daarbij debet voor beheersdoelen en omgekeerd.

Rova

Oost-Gelre is al sinds jaren een van de gemeentes die eigenaar zijn van Rova. Rova is ooit begonnen als afval- en reinigingsdienst in Zwolle, maar werkt nu voor in totaal 23 gemeentes. In al deze gemeentes is Rova primair verantwoordelijk voor het ophalen van afval. Dit basispakket kan desgewenst worden aangevuld met BOR-taken. Insteek bij Oost-Gelre was de switch van een lokale aannemer, Hacron Hameland, ooit voortgekomen uit het plaatselijke sw-bedrijf, naar Rova. Voor het overgrote deel zal dat overigens gebeuren met dezelfde mensen, die door Oost-Gelre bij Hacron Groen gedetacheerd waren en die nu dus bij Rova gaan werken

Maar de centrale vraag aan Lesscher van Antea Group en Sander de Vries van Rova gaat niet over de switch van aannemer A naar aannemer B; dat gebeurt zo vaak na afloop van een aanbestedingscontract. De cruciale vraag is: wat is het

6 min. leestijd

ACHTERGROND

En wat vindt de Gemeente Oost-Gelre?

Natuurlijk zijn De Vries en Lesscher uitermate positief over het Oost-Gelre-project. Logisch; met een minder goed lopend project loop je niet snel te koop. Daarom was het zaak om het project ook voor te leggen aan de beheerder van Oost-Gelre: Marvin Hendriks. Hendriks is nog maar net de dertig gepasseerd, maar heeft inmiddels al de nodige ervaring opgedaan aan beide kanten van de tafel: aan opdrachtgeverzijde bij de gemeente én aan de kant van de aannemer. Ik probeer Hendriks wat uit de kast te lokken: dat kan toch niet veel voorstellen, een switch van aannemer A naar aannemer B? Wat stelt dat nu voor? Dat zie ik volgens Hendriks toch echt verkeerd. Bepaalde aspecten van het project, bijvoorbeeld het uiteindelijke overeenkomst, waren relatief simpel. Feitelijk was dat niets anders dan het herschrijven van het bestek van Hacron Hameland van tien jaar geleden tot een inbestedingsovereenkomst. Maar voor de rest gold volgens Hendriks: 'We

praten er makkelijk over, maar dit heeft aardig wat voeten in de aarde gehad.' De meeste aandacht ging uit naar de transitie van de 22 medewerkers die bij Hacron Hameland werkten en mee overgingen naar Rova. Daarnaast was het voor de gemeente gewoon een groot project, waar veel verschillende diensten bij betrokken waren. De derde oorzaak van het feit dat het hier niet om een peulenschil ging, is strikt financieel. De transitie naar een nieuwe partij voor het openbaar groen viel samen met een zeer substantiële bezuiniging op groen. Hendriks is wat terughoudend met het geven van exacte cijfers, maar noemt een bezuiniging van meer dan tien tot vijftien procent op een budget in de buurt van twee miljoen om een idee te geven van de omvang. Evengoed is Hendriks tot nu toe zeer tevreden over het geleverde werk: 'Er wordt een net stuk werk geleverd. Ik mag niet hardop zeggen dat de huidige partij een verbetering is, want dan doe ik de vorige aannemer tekort, maar ...'

De laatste trend is dat uitvoeringsbedrijven die eigendom zijn van één of meerdere gemeentes het beheer van openbare ruimte op zich nemen

essentiële verschil tussen aanbesteden aan een marktpartij en inbesteden aan een eigen dienst?

De Vries van Rova wil wel een voorzet geven en begint met een open deur dat aanbesteden feitelijk niets anders is dan gestructureerd wantrouwen. Met datzelfde wantrouwen werd overigens Rova ook geconfronteerd toen medio 2019 de eerste plannen naar buiten kwamen om de BOR-taken van Oost-Gelre in te besteden bij Rova. Maar volgens De Vries en Lesscher is er wel een cruciaal verschil. De Vries: 'Wij zijn een non-profitbedrijf; als wij geld overhouden, dan is dat voor onze aandeelhouders, de gemeentes dus. Verder proberen wij zo veel mogelijk mee te denken met de gemeente in kwestie. Als je met een aannemer samenwerkt, wordt alles wat je extra doet per definitie gefactureerd als meerwerk. Als Rova proberen wij dat met gesloten beurs te organiseren. Ook wij kunnen niet voor niets werken, maar vaak is het wel mogelijk om

werkzaamheden uit te ruilen. Maar het klopt, wij moesten aanvankelijk ook het vertrouwen winnen.'

Heestervakken

De Vries geeft een concreet voorbeeld: 'Oost-Gelre heeft te maken met achterstallig onderhoud van een groot aantal plantsoenvakken. Als je dan gewoon het bestek volgt, moet je ieder jaar zes keer een kaal en dood heestervak schoffelen om aan het beeld te voldoen. Daar wordt natuurlijk niemand blij van. Wij hebben dat tijdelijk opgelost door deze heestervakken te verwijderen, in te zaaien met een biodivers mengsel en daar een bordje bij te zetten. Op die manier kun je zonder meerkosten toch binnen het bestek blijven en is iedereen blij.' Ton Lesscher geeft een ander voorbeeld – weliswaar niet in Oost-Gelre, maar het laat wel aardig zien hoe een eenzijdige focus op beeld tot merkwaardige situaties kan leiden. 'Een klant van ons liet de berm tussen een sportveld en

een weg langer doorschieten. Dat had als voordeel dat de bal minder snel de weg op rolde, waar deze dan weer opgehaald moest worden door de jonge voetballertjes. Een duidelijk veiligheidsvoordeel.

Maar helaas gooide het beeldbestek roet in het eten. De aannemer moest voldoen aan beeldkwaliteit B en dat betekende intensief maaien.' Voor Lesscher geeft dit voorbeeld duidelijk aan waar het in de toekomst met het beheer van de buitenruimte om zal gaan. Lesscher: 'We moeten van beeldgestuurd naar effectgestuurd beheer. Beeld is een middel en geen doel meer. Meer aansluiten bij de beleving van gebruikers en maatschappelijke thema's. Dit vergt geen aannemersgedrag, maar samennemersgedrag.' De Vries lijkt het daarmee eens te zijn, maar maakt tegelijk duidelijk dat Rova en Oost-Gelre nog niet zo ver zijn.'

Ton Lesscher

Antea Group

Die ene euro

Sander de Vries constateert: 'Bij veel gemeentes gaat het nog om die ene euro.' De Vries snapt dat wel omdat zo het systeem nu eenmaal zo in elkaar zit, maar constateert tegelijk dat we – op termijn – van de focus op die ene euro af moeten. Het gaat om het effect van beheer op de inwoner. De kunst is het beheer zo te plannen dat er een maximaal effect is op de inwoner. Dat zou bijvoorbeeld kunnen betekenen dat je minder maait en meer aandacht geeft aan hondenpoep.

De Vries ziet dus een duidelijke trend naar meer effectbestek, maar realiseert zich dat veel gemeentes nog niet zo ver zijn. Ook in Oost-Gelre maakte dit geen deel uit van de opdracht, alleen op onderdelen waar met gesloten beurs andere dingen voor hetzelfde geld konden worden gedaan. Het omvormen van de heestervakken naar een biodiverse weide is hier een goed voorbeeld van.

Sprint

In juli 2019 werd door Rova en de gemeente Oost-Gelre een werkgroep opgericht die ervoor moest zorgen dat in een half jaar overeenstemming werd bereikt over de uitvoering van de BOR-taken in Oost-Gelre door Rova. Ton Lesscher van Antea Group trad hierbij op als projectleider, primair vanuit Rova, maar Lesscher ziet zichzelf vooral als *linking pin* tussen Rova en de gemeen-

te. Sander de Vries: 'Dat is allemaal heel snel gegaan. In oktober konden we als gemeente een *go* geven aan Rova, en in november werd het voorstel unaniem door de gemeenteraad geaccepteerd.' De Vries en Lesscher memoreren hoe dat ging. Unaniem door de raad voelt als een overwinning, maar dat betekent niet dat het niet af en toe spannend was en veel voorbereiding en overreding kostte om alles voor het begin van het contract, 1 januari 2020, in orde te krijgen. De Vries: 'Die voorbereidingstijd was ook de reden dat we het projectmanagement hebben uitbesteed aan Antea Group. Dat had ik zelf kunnen doen, maar ook voor mij geldt dat een dag maar 24 uur heeft.'

Vershil

Het essentiële verschil tussen uitbesteden aan een externe aannemer en inbesteden aan een organisatie die via een aandeelhoudersconstructie feitelijk een soort eigen dienst is, is natuurlijk het winstoordeel. Rova hoeft bij de prijsvorming alleen te letten op wat nodig is en hoeft grote risico's niet af te prijzen. Volgens Lesscher is er nog een belangrijk verschil: Rova heeft intern veel meer kennis dan de gemiddelde aannemer en kan gemeentes beter van advies dienen. Lesscher: 'Aannemers hebben ook veel kennis. Maar veelal vanuit een bedrijfsbureau en uitvoering. Rova heeft echt een beleidsafdeling en daar zit dus strategische kennis naast de uitvoering.'

Marvin Hendriks

Oost Gelre

Sander de Vries

Rova

Be social

www.stad-en-groen.nl/article/33698/comeback-van-eigen-groendienst-in-modern-jasje